

Bokspanarna på Fritids. Foto: Gunilla

BIBLIOTEKSPLAN

2020-2023

FÖR YDRES BIBLIOTEKSVERKSAMHET

Antagen av	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum/Paragraf	2020-02-24/§ 4
Giltighetstid	Till 2023-12-31
Uppföljningsdatum	Senast 2023-06-30
Beteckning	Dnr 2019/00089 880
Kategori	Plan
Ansvarig handläggare	Biblioteks- och kulturchef
Uppföljningsansvarig	Biblioteks- och kulturchef

Innehåll

	Sid.
1. Bakgrund	2
2. Bibliotekets uppdrag	2
3. Prioriterade grupper	2-3
4. Medier	3
4.1 Läsfrämjande arbete	3-4
4.2 Barn- och ungdomslitteratur	4
5. Biblioteket som mötesplats i lokalsamhället	4
6. Tillgänglighet	5
6.1 Digital tillgänglighet	5
6.2 Fysisk tillgänglighet	5
7. Barn och unga	5-6
8. Skolbibliotek	6-7
9. Styrdokument	7
10. Bilagor	7
11. Bilaga 1	8-9

1. Bakgrund

Enligt Bibliotekslagen 2013 (801) § 6 ska varje kommun erbjuda folkbiblioteksverksamhet. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade efter användarnas behov. Enligt § 17 i bibliotekslagen ska kommunerna anta biblioteksplaner för sin biblioteksverksamhet. Biblioteksplanen ska ligga till grund för verksamhetens utformning, härifrån utgår exempelvis handlingsplaner och policydokument. Biblioteksplanen är Ydres biblioteks styrdokument och antas av Kommunfullmäktige.

Ydre kommun har c:a 3700 invånare. Ydre kommunbibliotek (huvudbiblioteket) ligger i anslutning till annan samhällsservice så som kommunhus, vårdcentral och apotek i kommunens centralort Österbymo. Det finns även en biblioteksfilial i Hestra, kommunens näst största tätort, som är placerad i den nybyggda Hestraskolan och fungerar som ett integrerat folk- och skolbibliotek.

2. Bibliotekets uppdrag

§ 2 Biblioteket i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamheten ska finnas tillgänglig för alla.

Bibliotekslagen (2013:801, 2§)

Biblioteksverksamheten ska vara öppen och tillgänglig för alla, oavsett funktionsförmåga, ålder, etnicitet, kön, sexuell läggning, religion, nationalitet, språk eller samhällsklass.

Biblioteket ska vara kostnadsfritt, och det ska finnas tillgång till litteratur i olika format att låna utan avgift.

Biblioteket ska också bidra till att öka kunskapen kring hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

3. Prioriterade grupper

Biblioteket ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga, samt de prioriterade grupperna vilka utgörs av människor med funktionsvariationer, människor med utländsk

bakgrund och människor vars modersmål tillhör de nationella minoritetsspråken. Biblioteken ska erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former anpassade till de prioriterade gruppernas behov.

4. Medier

Ydres folkbibliotek ingår i Götasamarbetet även kallat Götabiblioteken, ett praktiskt och strategiskt samarbete på regional basis mellan biblioteken i Östergötland och Tranås. Inom Götasamarbetet har en gemensam medieplan antagits och denna plan gäller 2019-2022.

Götabibliotekens kärna är mediasamarbetet, med ett gemensamt biblioteksdatasystem och ett gemensamt bibliotekskort. Biblioteken strävar efter att samordna sina rutiner för att underlätta för användarna. Tillgång till databaser samordnas och möjliggör jämlik tillgång i hela Östergötland till e-böcker, e-tidskrifter, e-arkiv för släktforskning etc.

Bibliotekens urval ska baseras på ett aktivt ställningstagande och stå fritt från politiska, religiösa eller ideologiska påtryckningar. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Ett brett mediebestånd ska ligga till grund för en komplett medieförsörjning inom Götasamarbetet. Ett tydligt användarfokus ska finnas, något som tar sig uttryck i bland annat lyhörddhet för inköpsförslag och att minimera låntagarnas väntetider på medier. Tillgången till information för invånarna ska vara fri och jämlik, med medborgaren i fokus och ett barn- och ungdomsperspektiv ska beaktas i den regionala medieförsörjningen.

Ydres folkbibliotek ska erbjuda ett brett bestånd av medier i olika format och på olika språk. Beståndet ska vara uppdaterat och motsvara de behov och den efterfrågan som finns hos användarna. Medieutbud ska spegla världen ur en mångfald av perspektiv. I enlighet med bibliotekslagen ska biblioteket även verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteket har ett ansvar att bevara och bevaka lokal litteratur – så väl ny som av äldre datum – litteratur som handlar om hembygden eller har författare med lokal anknytning som upphovs personer.

4.1 Läsfrämjande arbete

Litteraturförmedling och läsfrämjande är en del av bibliotekets kärnverksamhet. Litteraturen som konstform lyfts upp jämsides med de andra konstformerna i Kulturplan för Östergötland. Det är bibliotekets uppgift att genom olika insatser arbeta för att synliggöra litteraturen som

konstform. För att stimulera läslusten i ett samhälle där konkurrensen om människors fritid blir allt hårdare ska biblioteken testa nya former av läsfrämjande och arbeta utåttriktat.

4.2 Barn och ungdomslitteratur

§ 8 Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Bibliotekslagen (2013:801, 8§)

På Ydres folkbibliotek ska det finnas ett brett och aktuellt utbud av medier för barn och unga, särskilt fokus läggs på den lustfyllda läsningen. Barnens möjlighet till delaktighet och eget skapande ska vara framträdande i bibliotekets verksamhet.

5. Biblioteket som mötesplats i lokalsamhället

Biblioteket ska vara öppet för alla, oavsett bakgrund, och spegla vårt samhälle och vår samtid. Ibland talas det om folkbiblioteken som ett offentligt vardagsrum och en plats för personliga och meningsskapande möten människor emellan. Ydres folkbibliotek satsar på att spela en aktiv roll i lokalsamhället, som mötesplats, som kulturcentrum och som litteratur- och kunskapsförmedlare med ett läsfrämjande uppdrag. Biblioteket bidrar till att skapa läge för livskvalité genom att erbjuda inbjudande lokaler, god service med användaren i fokus och varierande programverksamhet med bland annat författarbesök, eget skapande, föreläsningar och utställningar för olika målgrupper – ett program som kännetecknas av bredd och mångfald, ofta i samarbete med lokala aktörer såsom föreningar, studieförbund och privatpersoner.

I Ydre är många intresserade av lokal historia, vilket reflekteras i bibliotekets medieutbud samt i program- och utställningsverksamheten. Biblioteket bidrar till att lokal historia, seder och bruk bevaras och hålls levande för invånare och besökare.

I bibliotekets lokaler finns även Hultgrensmuseet - en permanent utställning med en större samling av den lokala fotografen August Christian Hultgrens foton.

6. Tillgänglighet

6.1 Digital tillgänglighet

Medie- och informationskunnighet blir i allt högre utsträckning en förutsättning för att aktivt kunna delta i samhället, med följderna att flera grupper riskerar att hamna i digitalt utanförskap. Biblioteket har en viktig roll i att motverka ett digitalt klassamhälle.

Biblioteket erbjuder publika datorer, tillgång till trådlöst internet, användarundervisning och stöd för datorovana så att de kan ta del av information och samhällstjänster på internet. Detta ställer krav på att biblioteket och dess personal ligger i framkant när det kommer till kunskap om ny teknik.

I Ydre fungerar huvudbiblioteket i Österbymo i mångt och mycket som ett medborgarkontor där personalen vägleder i internetärenden, hänvisar till olika samhällsinstanser osv. För att alla kommuninvånare ska kunna ta del i den demokratiska processen tillhandahåller biblioteket olika medietyper, konsumentupplysning och samhällsinformation.

6.2 Fysisk tillgänglighet

Biblioteket ska lägga särskild vikt vid tillgänglighetsfrågor vid utformning av verksamheten, som stöd finns bibliotekets tillgänglighetsplan.

Biblioteket ska vara en möjlighet och inte ett hinder, därför erbjuds medier för människor med olika funktionsvariationer och användarundervisning kring dessa medier.

7. Barn och unga

Biblioteket ska arbeta aktivt för att stimulera barns- och ungdomars läs- och språkutveckling. Mötet med språk och läsning ska ske tidigt, redan under barnets första levnadsår, och vara glädjefyllt för att skapa nyfikenhet och lust - även hos vuxna i barnens närhet.

Ydres bibliotek har ett välutvecklat samarbete med BVC, förskola och skola kring medier, litteraturförmedling och läsfrämjande för barn- och unga i alla åldrar. Biblioteket ska även arbeta för att vara en del av ungas fritid. Detta genom att skapa ett attraktivt och föränderligt biblioteksrum som utgår från ungas behov samt en bred programverksamhet som möter många olika intressen med fokus på litteratur, kultur och eget skapande.

Ydres bibliotek prioriterar verksamhet, både på biblioteket och uppsökande, för barn mellan 0-12 år. I denna verksamhet ingår bland annat Bokstart Östergötland, Bebisöppet, gåvoböcker, Bilderboksklubben för förskoleklass, Bokspanarna på fritids, Läslovsverksamhet och Barnboksveckan.

Enligt FN:s barnkonvention ska barn ges möjlighet till delaktighet och barnets perspektiv ska genomsyra bibliotekens verksamhet.

8. Skolbibliotek

Alla elever ska enligt bibliotekslagen § 10 ha tillgång till ett skolbibliotek.

Skolinspektionen ställer följande krav på skolbibliotek:

- Eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
- Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.
- Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Skolbiblioteket ska vara ett stöd för lärarna i deras verksamhet och bidra till skolans pedagogiska verksamhet. Biblioteket har en lärande roll och ska vara en integrerad del i undervisningen.

Bibliotekspersonalen ska tillsammans med lärarna ge eleverna uppmuntran och stimulans så att de kan förverkliga sina kunskapsmål, bedriva läsfrämjande verksamhet med mål att uppmuntra elevernas läslust och stödja dem i deras läs-, skriv- och språkutveckling. Alla elever ska ges möjlighet att ta del av bibliotekets resurser utifrån vars och ens egna förutsättningar. Dessutom ska vi fortsätta att utveckla vårt bestånd av hemspråksböcker anpassade till elever med annat modersmål än svenska.

Skolbiblioteket ska utifrån de egna förutsättningarna erbjuda verksamhet av så hög kvalitet som möjligt.

Skolbiblioteket ska ges resurser att utföra sitt uppdrag och personalen bör erbjudas regelbunden fortbildning.

Skolbiblioteket ska vara en språkstimulerande plats där man läser, skriver, talar och lyssnar på varandra. Där ska skapas en kreativ, utvecklande miljö. Biblioteket ska inte bara vara ett rum för bokförvaring och bokutlåning.

Varje elev ska ges möjlighet att utifrån sin förmåga få känna tillfredsställelse i att göra framsteg och övervinna svårigheter t ex med hjälp av olika läs- och skrivprojekt.

9. Styrdokument

Sveriges Riksdags Bibliotekslag 2013 (801)

Regional biblioteksplan för Östergötland 2016-2019

Gemensam medieplan för Götabiblioteken 2019-2022

Bibliotekens internationella manifest

FN:s barnkonvention

Skolinspektionen – Råd och vägledning skolbibliotek

10. Bilagor

Bilaga 1. Skolbiblioteksplan Ydreskolan med Handlingsplan

Skolbiblioteksplan Ydreskolan

Verksamhetsmål

Skolbiblioteket har en viktig funktion i två av skolans uppdrag:

- att hjälpa eleven att utveckla sin läs- och skrivförmåga.
- att hjälpa eleven att förbättra sin förmåga att hantera information och vara källkritisk.

Skolbiblioteket ska vara ett stöd för lärarna i deras verksamhet och bidra till skolans pedagogiska verksamhet. Biblioteket har en lärande roll och ska vara en integrerad del i undervisningen.

Bibliotekspersonalen ska tillsammans med lärarna ge eleverna uppmuntran och stimulans så att de kan förverkliga sina kunskapsmål, bedriva läsfrämjande verksamhet med mål att uppmuntra elevernas läslust och stödja dem i deras läs-, skriv- och språkutveckling. Alla elever ska ges möjlighet att ta del av bibliotekets resurser utifrån vars och ens egna förutsättningar. Dessutom ska vi fortsätta att utveckla vårt bestånd av hemspråksböcker anpassade till elever med annat modersmål än svenska.

Skolbiblioteket ska utifrån de egna förutsättningarna erbjuda verksamhet av så hög kvalitet som möjligt.

Skolbiblioteket ska ges resurser att utföra sitt uppdrag och personalen bör erbjudas regelbunden fortbildning.

Skolbiblioteket ska vara en språkstimulerande plats där man läser, skriver, talar och lyssnar på varandra. Där ska skapas en kreativ, utvecklande miljö. Biblioteket ska inte bara vara ett rum för bokförvaring och bokutlåning.

Varje elev ska ges möjlighet att utifrån sin förmåga få känna tillfredsställelse i att göra framsteg och övervinna svårigheter t ex med hjälp av olika läs- och skrivprojekt. Delmål som eleverna bör ha uppnått senast i år 9 är följande:

Eleven bör

- förstå och ha kunskap om hur böckerna är placerade i vårt bibliotek.
- kunna formulera frågor utifrån vad man vill veta.
- förstå hur referensverk och uppslagsböcker fungerar.

- förstå värdet med att skriva ner sina källor
- kunna arbeta målmedvetet i biblioteket och ta ansvar för sina studier
- kunna söka information digitalt och vara källkritisk

Handlingsplan

Läsning är grunden för all kunskapsinhämtning. Förutom att språket utvecklas stimuleras även fantasin och empatin. Vid återkommande boksamtal i biblioteket eller klassrummet, allt efter ålder och mognad skapas läslust och läsvana. Åk 1 – 6 har egna lärarbibliotekarier som stimulerar och lockar eleverna till läsning.

Samtliga elever 1 – 9 får delta i bokinköpen och själva läsa kortare recensioner av Bokjury-böckerna varje höst. Även i övrigt får eleverna lämna önskemål om bokinköp. Eleverna ges också möjlighet att påverka miljön i biblioteket.

Bibliotekarierna köper in klassuppsättningar, gruppuppsättningar och enstaka exemplar av böcker. Samarbete med speciallärare äger också rum vid inköp av lättlästa böcker och talböcker. Eleverna ska ges möjlighet att rekommendera böcker till sina klasskamrater genom att de muntligt redovisar böcker. Skolbibliotekarien på Hjelm administrerar Legimus till elever med läs och skrivsvårigheter

Våra elever ska vara en läsande generation. Lärarna har ett ansvar att ge eleverna tid och möjlighet att nå dit. Vi är och skall fortsätta att vara vad vi kallar en läsande skola. Där för är det av vikt att ständigt utveckla vårt samarbete med Ydres folkbibliotek då deras kunskap och resurser finns lättillgängliga för oss.

Biblioteksrådet som består av de verksamma lärarbibliotekarierna 1 – 9 samt en/två representant/er från skolans elevråd samlas 1 gång/läsår för att utvärdera verksamheten och planera inför kommande läsår.

Reviderad 2019-10-16